

Framtiden, miljön och immaterialrätten

- Åsa Romson, jur.dr. miljö rätt

Några ord om fyra saker

1. Hållbarhet med långlivade produkter
2. Svensk miljörett och avfallsförebyggande
3. Innebär cirkulär ekonomi ett systemskifte?
4. Framtida forskningsfrågor

Ingen hållbarhet utan långlivade produkter

- WWF: Svenskarna lever och konsumerar som om det fanns fyra jordklot
- Naturvårdsverket: 80 procent av den svenska klädkonsumtionens klimatpåverkan uppkommer i produktionen.
- OECD: Trefaldig ökning av plastandvändningen till 2060 = ökat oljeberoende och plastskräp som kväver djur, natur och hav

Starkt ökad global efterfrågan på råvaror samtidigt som avfallet också ökar ger en riktigt dålig prognos för hållbarhet...

Klimatnyttan av second hand för Blocket

Vad är klimatnyttan av att handla second hand i stället för nyproducerat? Det ville annonssajten Blocket veta och tog hjälp av IVL Svenska Miljöinstitutet för att räkna på det.

Beräkningarna utgår ifrån Blockets försäljningsstatistik. Med hjälp av indata i form av annonser och klimatdata för olika material har IVL räknat ut hur mycket utsläpp som potentiellt sparas genom handeln med varor inom några utvalda kategorier som bland annat bilar, cyklar, möbler, vitvaror, elektronik och kläder.

Beräkningarna bygger på antagandet att varje såld vara ersätter en hel livscykel för en likadan ny produkt, från råmaterialproduktion till avfallshantering.

Begagnat handeln sparar 1,6 miljoner ton koldioxid varje år

Resultatet visar att genom att handla begagnat på Blocket i stället för att köpa nytt kan 1,6 miljoner ton utsläpp av växthusgaser undvikas varje år. Det är jämförbart med att Stockholm stads vägtrafik skulle stå stilla i mer än ett och ett

Miljörätten och hushållning med resurser

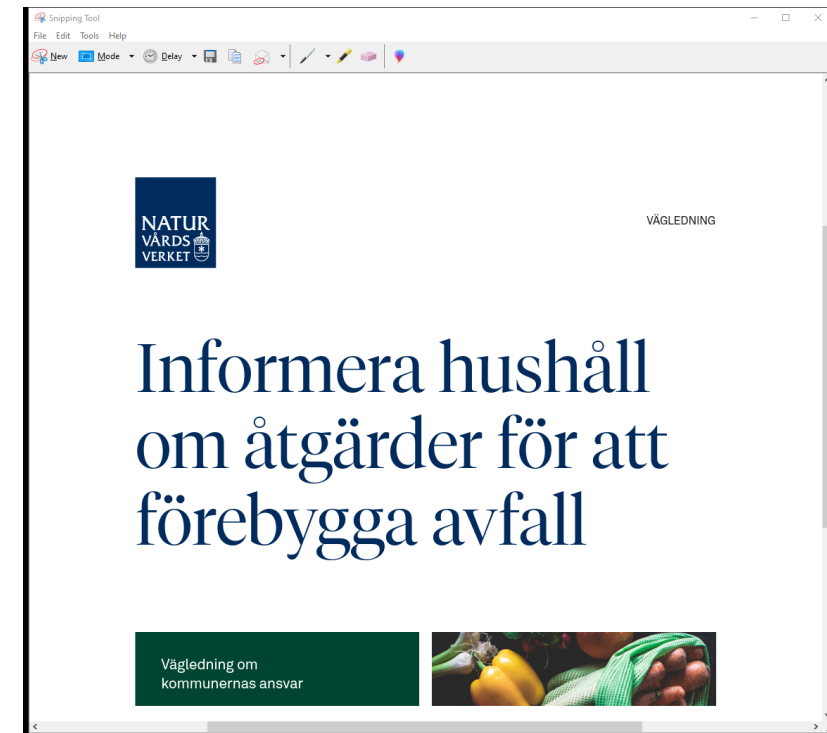
Miljöbalken ska tillämpas så att... återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås. (1 kap 1 § 5 p MB)

Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna att

1. minska mängden avfall,
2. minska mängden skadliga ämnen i material och produkter,
3. minska de negativa effekterna av avfall, och
4. återvinna avfall. (2 kap 5 § MB)

Avfallsförebyggande

- Avfallshierarkins översta steg är att minska mängden avfall
- Hittills mest information som styrmedel, ny vägledning om kommunernas ansvar att informera om åtgärder
- Kommer engångsplastdirektivets förbud mot vissa engångsplaster få efterföljare?

Innebär cirkulär ekonomi ett systemskifte?

- Ja, utifrån att vilja bryta den linjära hanteringen producera – sälj – använd – släng
- Oklart hur målkonflikter med miljö- och hälsoskydd ska hanteras, och hur äganderätter påverkas
- Inte säkert utifrån synen på tillväxt som motor för god samhällsutveckling – minskning av konsumtion, 'tillräcklighet' och 'nedväxt' diskuteras allt mer i forskningen

Framtida forskningsinsatser

- Omställning till att börja hushålla med resurser är genomgripande och ifrågasätter vad kring konsumtion och produktion som bör regleras
- Många olika rättsområden berörs, nära koppling till affärsmodeller och marknadsföring
- Vad är legala hinder för att produkter ska bli långlivade – skillnad mellan enkla och komplexa hinder?

Tack!

asa.romson@ivl.se